

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 10Co/472/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5712216585
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 02. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Róbert Urban
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2016:5712216585.1

Uznesenie

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v právnej veci navrhovateľa: A. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom M. R. XXX, proti odporcovi: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Bratislava, Pribinova 25, právne zastúpenému spoločnosťou WERNER & Co. s.r.o., Advokátska kancelária so sídlom Bratislava, Stromová 54/A, za účasti vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľa: Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, so sídlom Prešov, Nám. Legionárov 5, IČO: 42 176 778, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, na základe odvolania odporcu proti rozsudku Okresného súdu Martin č.k. 11C/72/2012-379 zo dňa 26. marca 2015 v znení opravného uznesenia č.k. 11C/72/2012-385 zo dňa 2.6.2015, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd zrušil rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu sp. zn. SR 02242/12 vydaného dňa 02.10.2012 rozhodcom JUDr. Miroslavom Ráčom a to z dôvodu, že rozhodcovská zmluva nebola uzavretá v súlade s právnym poriadkom, podľa ktorého sa na základe dohody zmluvných strán mala uzavrieť - § 40 ods. 1 písm. a/ bod 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní (v ďalšom texte len „ZoRK“) v znení účinnom v čase rozhodovania súdu I. stupňa.

Prvostupňový súd vychádzal z toho, že rozhodcovská zmluva je s poukazom na § 53 OZ neprijateľná a preto absolútne neplatná, nakoľko spôsobuje značnú nerovnováhu medzi právami a povinnosťami zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Zároveň nebola individuálne dojednaná, pričom na tomto závere nič nemení skutočnosť, že bola uzavretá vo forme samostatnej rozhodcovskej zmluvy. Povahu formulovanej (správne zrejme formulárovej - pozn. odvol. súdu) zmluvy majú totiž nielen všeobecné obchodné podmienky, ale aj predformulované znenia rôznych variant zmlúv, resp. zmluvných ustanovení. Tomuto typu zmluvy nasvedčuje aj vyhotovenie rozhodcovskej zmluvy v danej veci, ktoré má povahu formulára obdobného tomu, prostredníctvom ktorého zmluvné strany uzavreli samotnú zmluvu o úvere. Formulár je tvorený predtlačenými údajmi identifikujúcimi veriteľa, prázdnyimi kolónkami pre vpisovanie osobných údajov dlžníka a predtlačenými dojednaniami špecifikujúcimi rozhodcovský súd a podriaďujúcimi prejednanie všetkých sporov zo zmluvy o úvere jeho právomoci. Dojednanie o právomoci rozhodcovského súdu by malo charakter individuálnej zmluvnej podmienky vtedy, ak by odporca predložil navrhovateľovi návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy v takej podobe, aby z neho bolo dostatočne zrejmé, že navrhovateľ mal možnosť voľby prijať alebo neprijať návrh na riešenie sporov v rozhodcovskom konaní bez toho, aby svojím rozhodnutím ovplyvnil uzatvorenie samotnej zmluvy o úvere a dlžníkovi boli jasne a zrozumiteľne poskytnuté informácie, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní. Akceptovateľná rozhodcovská zmluva totiž musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. V danom prípade však z návrhu rozhodcovskej zmluvy nevyplýva, že by spotrebiteľ mal reálnu možnosť obsah predloženej formulárovej rozhodcovskej zmluvy ovplyvniť, resp. niektoré zo zmluvných dojednaní vylúčiť.

Okrem toho rozhodcovská doložka podľa okresného súdu nebola napriek jej formulácii skutočne alternatívou. Veriteľ totiž podaným návrhom na začatie konania na rozhodcovský súd uskutočnil výber predpokladaný v čl. II rozhodcovskej zmluvy. Po tomto výbere už navrhovateľ nemal fakticky možnosť

podať návrh na začatie konania pred všeobecným súdom a musel sa podrobiť rozhodcovskému konaniu, čím došlo k porušeniu Ústavou SR garantovaného práva na spravodlivý súdny proces pred nezávislým a nestranným súdom.

Spornosť vo vyváženosti vzájomného zmluvného vzťahu vyvoláva i skutočnosť, že v predtlačenej časti rozhodcovskej zmluvy je vopred určený konkrétny jediný rozhodcovský súd. Takouto formuláciou bolo navrhovateľovi odňaté právo slobodného uplatnenia či bránenia práva nielen medzi všeobecným súdom a rozhodcovským konaním, ale aj právo slobodného výberu konkrétneho rozhodcovského súdu. Uvedené vo svojom dôsledku vytvára značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, o to viac, že rozhodcovská zmluva je ako súčasť viacerých formulárov predkladaná spotrebiteľovi na podpis nie v čase zvýšenej bdelosti spotrebiteľa, ale na začiatku zmluvného vzťahu, čím vzniká nezanedbateľné nebezpečenstvo, že spotrebiteľ nepoukáže na jej nekalosť či už v dôsledku svojej nevedomosti alebo nečinnosti.

Následne súd I. stupňa samostatným výrokom zamietol návrh navrhovateľa v časti o určenie, že uzatvorená rozhodcovská doložka je neprijateľná. Mal za to, že vzhľadom na zrušenie rozhodcovského rozsudku, ktorý bol vydaný na podklade predmetnej rozhodcovskej doložky, by rozhodovanie o takejto neplatnosti bolo nadbytočné.

Rozhodovanie o trovách konania si prvostupňový súd v súlade s § 151 ods. 3 O.s.p. vyhradil na obdobie po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie odporca a domáhal sa zrušenia napadnutého rozhodnutia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Namietal nesprávne právne posúdenie veci z dôvodu použitia nesprávneho právneho predpisu. Rozhodcovská zmluva bola totiž uzavretá pred účinnosťou novely ZoRK vykonanej zákonom č. 336/2014 Z. z. a účinnej od 1.1.2015. Taktiež celé rozhodcovské konanie prebehlo podľa ZoRK pred účinnosťou predmetnej novely a napokon aj žaloba, ktorou sa navrhovateľ domáha zrušenia rozhodcovského rozsudku, bola podaná pred účinnosťou tejto novely. Súd I. stupňa mal preto použiť ZoRK v znení účinnom pred 01.01.2015. Pokiaľ by však aj bol odôvodnený postup spočívajúci v aplikácii aktuálnej právnej úpravy, musel by súd aplikovať zákon č. 355/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, nakoľko považoval navrhovateľa za spotrebiteľa.

Odvolateľ ďalej vytyka okresnému súdu nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku z dôvodu nevysporiadania sa s argumentáciou odporcu a predkladanými závermi odbornej literatúry ani „konkrétnymi súdnymi konaniami“, čím došlo k odňatiu možnosti konať pred súdom. Poukázal pritom na povinnosť súdu vyplývajúcu z materiálne poňatého práva na súdnu ochranu, z ktorého rezultuje právo účastníka a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom sa vyrovnáť so všetkými právnymi a skutkovými skutočnosťami, ktoré sú pri jeho rozhodnutí vo veci podstatné a právne významné. V danej spojitosti zdôraznil, že v posudzovanej veci bola uzavretá tzv. nevýhradná (na rozdiel od výlučnej v zmysle § 53 ods. 4 písm. r. OZ) rozhodcovská zmluva umožňujúca voľbu spotrebiteľa medzi všeobecným a rozhodcovským súdom. Za bezpredmetné a hypotetické z tohto pohľadu považoval zvažovanie okolností, ktoré nastanú v budúcnosti (t.j. ktorá zmluvná strana a pred akým súdom skôr uplatní návrh), pričom reálna uplatniteľnosť voľby orgánu má podľa odvolateľa vyplývať z predloženého zoznamu sporov vedených na okresnom súde (proti odporcovi) z podnetu spotrebiteľov. Prijatie argumentácie súdu I. stupňa by totiž znamenalo úplné znemožnenie využitia rozhodcovského konania pre každého dodávateľa.

Podľa odporcu neobstojí ani záver okresného súdu o spotrebiteľskom charaktere dotknutého zmluvného vzťahu, nakoľko navrhovateľ sám na pojednávaní uviedol, že peňažné prostriedky použil na zamestnanie (ako to vyplýva aj z dodatku k zmluve o úvere), konkrétne na nákup oblečenia do zamestnania. Taktiež sa nestotožnil s vyhodnotením vzniku prekážky litispendencie - z dôvodu začatia konania na rozhodcovskom súde - ako porušenia Ústavou SR garantovaného práva na spravodlivý súdny proces.

Napokon podľa odvolateľa pochybil prvostupňový súd aj z dôvodu, že v odôvodnení rozsudku uvádza vykonanie dokazovania výsluchom odporcu, ktorý však počas celého konania vypočutý ani predvolaný nebol.

V písomnom vyjadrení k odvolaniu vedľajší účastník na strane navrhovateľa navrhol napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Rozhodcovský rozsudok označil za nulitný, nakoľko bol vydaný na základe rozhodcovskej zmluvy, ktorá nebola platne dojednaná a preto nebola ani daná právomoc rozhodcovského súdu rozhodovať v tejto veci. Stotožnil sa so záverom okresného súdu, že pokiaľ

dodávateľ finančnej služby začne konanie pred rozhodcom, spotrebiteľ už nemá na výber a je nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Mal za to, že v prípade rozhodcovského rozsudku nejde o nič iné ako nový súkromno-právny kvalifikovaný záväzok, ktorý nemožno porovnať s judikovaným právom vo forme rozsudku všeobecného súdu. Inými slovami, je iba nováciou záväzku súkromnou listinou odvodenou od absolútne neplatnej rozhodcovskej doložky. Z predloženého rozhodcovského rozsudku je pritom zrejmé, že rozhodcovský súd neposkytol spotrebiteľovi ochranu pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami, ktoré mu zo zákona náležia.

Dotknutá rozhodcovská zmluva okrem toho nebola dojednaná individuálne po vzniku sporu zo zmluvy, naopak bola spotrebiteľovi nanútená pred podpisom zmluvy o úvere a spotrebiteľ ju podpísal, pretože zo strany odporcu bolo podpísanie rozhodcovskej zmluvy predstavené ako nevyhnutná podmienka poskytnutia úveru, čo predstavuje nekalú obchodnú praktiku, sankcionovanú neplatnosťou.

Pokiaľ ide o účel poskytnutého úveru, považuje vedľajší účastník za absurdné, aby poskytnutie úveru na povolanie malo za následok jeho vyňatie spod režimu spotrebiteľského úveru. Navyše je známa praktika odporcu, ktorý poučuje svojich obchodných zástupcov, aby „krížikovali“ všetkým spotrebiteľom účel úveru na podnikanie, povolanie alebo zamestnanie. Podstatný je však skutočný a nedeklarovaný účel, pričom dôkazné bremeno v prípade pochybnosti o tom, či ide o spotrebiteľskú zmluvu zaťažuje dodávateľa a odporca sa preto hrubo mylí, keď formalisticky chce, aby sa skúmal iba účel uvedený v zmluve.

Svoje závery vedľajší účastník podporil poukazom na viaceré rozhodnutia súdov Slovenskej republiky a zároveň poukázal na skutočnosť, že inšpektori Slovenskej obchodnej inšpekcie vykonali dňa 06.06.2012 kontrolu v sídle spoločnosti odporcu zameranú na prešetrovanie podnetov spotrebiteľov, pričom bolo zistené, že kontrolovaný subjekt postupoval v rozpore s požiadavkami odbornej starostlivosti, čím podstatne narušil ekonomické správanie spotrebiteľa vo vzťahu k poskytovanej službe okrem iného zaškrtnutím políčka v zmluve majúceho svedčiť o poskytnutí úveru na výkon povolania bez reálneho stotožnenia povolania spotrebiteľa a zistenia, aký konkrétny súvis s takým povolaním či predmetom činnosti uzavretie príslušnej zmluvy má.

V rámci reakcie na vyjadrenie vedľajšieho účastníka na strane navrhovateľa odporca uviedol, že argument o povahe rozhodcovského rozsudku ako súkromno-právne kvalifikovanom záväzku je prekonaný a nanajvýš neaktuálny a s poukazom na rozhodnutie Ústavného súdu ČR sp. zn. I.ÚS 3227/07 akcentoval posun smerom k jurisdikčnej koncepcii rozhodcovského konania. V ďalšej časti len zopakoval svoju doterajšiu argumentáciu/obranu.

V doplnení vyjadrenia (došlom dňa 31.8.2015) odvolateľ poukázal na uznesenie Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 11Co/243/2014 zo dňa 21.05.2015, ktorý zrušil napadnutý rozsudok súdu I. stupňa pre nepreskúmateľnosť jeho odôvodnenia a konštatoval, že odporca mohol mať dôvodne za to, že navrhovateľ pri uzatváraní predmetných zmlúv nekonal ako spotrebiteľ, nakoľko skutočnosť, že mu bol úver poskytnutý na výkon zamestnania vyplýva aj z predložených listín.

V replike došlej odvolaciemu súdu dňa 8.2.2016 vedľajší účastník na strane navrhovateľa zdôraznil dlhodobú a systematickú ignoráciu rozhodnutí súdov SR zo strany odporcu, ktorý nerešpektuje ustanovenie § 53a ods. 1 OZ, v zmysle ktorého je povinný zdržať sa používania nekalých podmienok s rovnakým významom s ostatnými spotrebiteľmi.

Krajský súd, ako súd odvolací (§ 10 ods.1 O.s.p.), po zistení, že odvolanie podal účastník konania (§ 201 prvá veta O.s.p.) v zákonom stanovenej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.), preskúmal vec v rozsahu vymedzenom v § 212 ods. 1,2 písm. b/ O.s.p. a bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 221 ods. 1 písm. h/, ods. 2 O.s.p.

Prezentované čiastkové úvahy okresného súdu - o podmienkach, kedy možno považovať dojednanie zmluvnej podmienky za individuálne, o nerovnováhe v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa spôsobenej i nevýhradnou rozhodcovskou doložkou - vo všeobecnosti zodpovedajú ustáleným záverom aplikačnej praxe a sú správne, opodstatnenou je však zásadná odvolacia námietka o nesprávnom právnom posúdení veci.

S účinnosťou od 1.1.2015 je totiž úprava rozhodcovského konania týkajúceho sa spotrebiteľov obsiahnutá v samostatnej úprave, čím vznikla určitá „dvojkoľajnosť“ právnej regulácie rozhodcovského konania v podobe „spotrebiteľského“ (zákon. č. 335/2014 Z.z.) a „nespotrebiteľského“ (zákon č. 244/2002 Z.z.) rozhodcovského konania. Intertemporalitu aplikácie uvedených (dvoch) noriem rieši

ustanovenie § 73 zákona č. 335/2014 Z.z. (resp. § 54b zákona č. 336/2014 Z.z.), pričom (ako správne argumentuje odvolateľ) pokiaľ okresný súd vychádza z postulátu, že v prípade navrhovateľa ide o spotrebiteľa, je neprípustná aplikácia zákona č. 244/2002 Z.z v znení účinnom v čase rozhodovania okresného súdu (ako to tento učinil), nakoľko novelou vykonanou zákonom č. 336/2014 Z.z. boli z jeho znenia (v súvislosti so zavedením uvedenej dvojkoľajnosti) vypustené ustanovenia vzťahujúce sa na spotrebiteľov. Dôsledkom a dôkazom predmetnej nesprávnosti v postupe okresného súdu je „nasilu“ (logicky, keďže relevantnej úpravy už v použitej norme niet) vybratý dôvod zrušenia rozhodcovského rozsudku - t.j. že rozhodcovská zmluva nebola uzavretá v súlade s právnym poriadkom, podľa ktorého sa na základe dohody zmluvných strán mala rozhodcovská zmluva uzavrieť - ktorý dôvod v okolnostiach daného prípadu nemá žiadne opodstatnenie.

Dôvodným je tiež poukaz odvolateľa na absenciu argumentácie/úvahy súdu I. stupňa vo vzťahu k posúdeniu/vyhodnoteniu namietanej zásadnej/určujúcej okolnosti a to či vzhľadom na vyjadrenie samotného navrhovateľa (na pojednávaní) o účele použitia poskytnutých finančných prostriedkov ide o spotrebiteľský právny vzťah.

Opísané skutočnosti viedli odvolací súd k zrušeniu napadnutého výroku o zrušení rozhodcovského rozsudku. Nakoľko prvostupňový súd učinil zamietnutie návrhu v ďalšej časti - o určenie, že rozhodcovská doložka je neprijateľná - závislým (z dôvodu nadbytočnosti) od (primárneho) výroku o zrušení rozhodcovského rozsudku, krajský súd s ohľadom na výsledok odvolacieho konania (zrušenie) vo vzťahu k primárnemu výroku musel nadväzne zrušiť aj výrok závislý.

V ďalšom konaní okresný súd opätovne posúdi uplatnený nárok v zmysle prezentovaných úvah odvolacieho súdu, pričom rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania.

Záverom krajský súd dáva do pozornosti ustanovenie § 42 zákona č. 244/2002 Z.z., resp. § 47 zákona č. 335/2014 Z.z., v oboch prípadoch riešiace (ďalší) postup súdu po zrušení rozhodcovského rozsudku.

Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 .

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie n i e j e prípustné